

Vaclovas ir Stefanija Čepukėnai

Vaclovo ir Stefanijos Čepukėnų gyvenimą galima apibendrinti vienu žodžiu – patriotai.

1959 m. mūsų tėvas buvo iškviestas į Pasvalio miesto karinį komisariatą, kur buvo supažindintas su Lietuvos sovietinės socialistinės respublikos Gynybos ir užsienio reikalų ministerijos atstovu. Jam buvo pateiktas pasiūlymas – pereiti į SSSR užsienio reikalų ministerijos diplomatinio korpuso registrą ir su šeima išvykti į užsienio šalį. Jie turėjo išvykti nedelsiant – tą patį vakarą.

Mūsų tėvas atsisakė patogesnio ir turtingesnio gyvenimo ir liko ištikimas savo įsitikinimams. Dėl šio lemtingo sprendimo jam ir jo šeimai ateityje buvo uždaryta daug durų, tačiau jis niekada nežiūrėjo atgal.

Mūsų tėvas Vaclovas Čepukėnas gimė 1923 m. spalio 21 d. Ukmergės apskrityje, Deltuvos valsčiuje, Gintarų kaime. Jis buvo vyriausias iš penkių vaikų. Tėvas mokėsi Ukmergės miesto mokykloje, vėliau perėjo į Kauno seminarijos licėjų, kurį baigė 1944 m. Pasekęs tėvo ir dėdžių pėdomis, 1944 m. prisijungė prie Lietuvos ginkluotos rezistencijos partizanų, veikė Tėvynės apsaugos rinktinės Tauragės būryje. Po Vokietijos kapituliacijos jis buvo paimtas į nelaisvę ir buvo pervežtas į Komių autonominės sovietų socialistinės respublikos Uchtos miestą.

1947 m. Vaclovui Čepukėnui buvo suteikta galimybė išeiti į laisvę ir grįžti į mylimą tėvynę. Nors 1947 m. rugsėjį jis galėjo bandyti įstoti į aukštąją mokyklą, jo 1944 m. licėjaus diplomai buvo riboto galiojimo ir galėjo būti panaudoti tik stojant į Kauno kunigų seminarijos Filosofijos ir teologijos

fakultetą. Jis baigė pirmuosius kursus ir 1949 m. išėjo iš seminarijos. Tada jis lankė vakarinę mokyklą Ukmergėje, kur sėkmingai išlaikė egzaminus, būtinus norint gauti atestatą. 1950 m. mūsų tėvas pradėjo studijuoti prancūzų kalbą Vilniaus pedagoginio instituto Užsienio kalbų katedroje, o 1954 m. studijas baigė su pagyrimu. Tačiau buvo gautas nurodymas, kad baigus prancūzų kalbos studijų programą jam neturėtų būti leista likti dirbti institute ir nesuteikta galimybė tęsti antrosios pakopos studijas. Galiausiai mūsų tėvas buvo paskirtas prancūzų kalbos mokytoju Joniškėlio vidurinėje mokykloje, bet niekada neprarado vilties dėstyti universitete.

Jis nuolat gilino žinias, tikėdamasis, kad kada nors ateityje bus paskirtas į geresnes pareigas. 1964 m. tėvui buvo pranešta, kad Kauno politechnikos instituto Užsienio kalbų katedroje yra laisva prancūzų kalbos dėstytojo vieta, jis pateikė prašymą užimti šias pareigas ir buvo įdarbintas.

Gyvendamas ankštame bendrabučio kambarėlyje su šeima, 1972 m. jis sėkmingai apgynė psichologijos srities disertaciją pas profesorių Aleksandrą Jacikevičių. Dr. Antano Karoblio, buvusio mūsų tėvo mokinio, Vytauto Didžiojo universiteto prorektorius, prašymu, Vaclovas Čepukėnas suvaidino svarbų vaidmenį jo sėkmingoje rinkimų kampanijoje kandidatuoju į Aukščiausiąją Tarybą-Atkuriamąjį Seimą. Vėliau mūsų tėvas kurį laiką praleido Solemo abatijoje Sarte, Prancūzijoje, mokydamas benediktinų vienuolius lietuvių kalbos, nes jie planavo persikelti į Palendrių vienuolyną Lietuvoje. Kai vienuoliai apsigyveno naujuose namuose, mūsų tėvai ten buvo dažni svečiai.

1999 m. gruodžio 22 d. mūsų tėvas buvo oficialiai pripažintas aktyviu Lietuvos ginkluotos rezistencijos dalyviu ir Antrojo pasaulinio karo metais veikusios Tėvynės apsaugos grupės kovotoju-savanoriu. 2000 m.

jam paskirta Lietuvos Respublikos pirmojo laipsnio valstybinė pensija, o 2001 m. jis apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu. Jo tėvas Povilas ir dėdė Petras taip pat buvo apdovanoti minėtu medaliu.

Mūsų mama Stefanija Antanavičiūtė gimė 1931 m. balandžio 1 d. Kaune, Lietuvoje. Būdama ketverių neteko motinos, ją užaugino tėvas, kuris buvo teisėjas. Antrojo pasaulinio karo metais jos tėvas dėl savo profesijos buvo priverstas bėgti, todėl šeimai teko nuolat keisti gyvenamąją vietą. Dėl šios priežasties Stefanija negalėjo nuolat lankyti mokyklos ir laikė egzaminus eksternu. Nuo pat vaikystės Stefanija troško tapti gydytoja, tačiau jautė, kad chemijos ir fizikos žinių trūkumas bus kliūtis įgyvendinti šią svajonę. Be to, jai teko anksti suaugti, nes ji buvo atsakinga už visus namų ruošos darbus. Mūsų mama mėgo muziką ir literatūrą, rašė poeziją. Jos tėvas laisvai kalbėjo prancūziškai ir tai turėjo įtakos jos sprendimui mokytis šios gražios kalbos. Vėliau ji pasirinko temą daktaro disertacijai „Prancūzų kalbos įtaka senajame Vilniaus universitete“, kurią parašė konsultuodamasi su profesoriumi D. Čebeliu ir sėkmingai apgynė Maskvos valstybiniame M. Lomonosovo universitete 1980 m.

Stefanija mokėsi Vilniaus pedagoginiame institute ir ten sutiko savo gyvenimo meilę Vaclovą. Jie susituokė 1955 m. Ji buvo paskirta dirbti į tą pačią mokyklą kaip ir mūsų tėvas, tačiau 1965 metais šeima persikėlė į Kauną, kur mūsų mama dirbo 17-ojoje vidurinėje mokykloje, Jėzuitų gimnazijoje, Kauno politechnikos institute ir Vytauto Didžiojo universitete.

Stefanija pradėjo dirbti Vytauto Didžiojo universiteto dėstytoja nuo pat jo atkūrimo 1989 m. ir dirbo jame iki pat išėjimo į pensiją. Aktyviai įsitraukusi į akademinį gyvenimą ji išliko jauna. Būdama prancūzų kalbos

profesore, ji kruopščiai ruošėsi kiekvienai paskaitai panaudodama įvairią medžiagą, kad jos paskaitos studentams būtų įdomesnės ir aktualesnės. Jai taip pat patiko leisti laiką su mylimais studentais už universiteto ribų. Puikiai prisimename, kaip kiekvienų mokslo metų pabaigoje mama pakviesdavo juos į kavinę pasidžiaugti sėkminga metų pabaiga. Savo studentams ji buvo ne tik dėstytoja, bet ir mylinti mama. Ji visada ieškojo būdų, kaip padėti studentams, kad ir ko jiems reikėtų. Mūsų mama kartu su draugais Žanu ir Margarete Bigot suteikė galimybę keliems puikiems studentams apsilankyti Prancūzijoje ir praplėsti savo akiratį bei patobulinti prancūzų kalbos įgūdžius. Net jai išėjus į pensiją, jos ištikimi studentai vis teiravosi apie galimus planus grįžti į universitetą.

1981 m. Le Mano krepšinio komanda atvyko į Lietuvą susitikti su Kauno „Žalgirio“ komanda. Tuo metu modernaus sporto klubo prezidentas buvo Žanas Bigot. Mūsų mama Stefanija vertėjavo prancūzų komandai. Tai buvo kertinis momentas, kai ji ir ponas Bigot visam laikui susidraugavo. Jų draugystė truko daugiau nei 40 metų.

Žanas su žmona Margarete ne kartą lankėsi Lietuvoje ir labai pamilo mūsų tėvynę. Visi kartu su jais praleidome nuostabų laiką lankydami gražiausias Lietuvos vietas. Jie dievino mūsų brangakmenį Neringą, kurioje išvelgė panašumų su M. K. Čiurlionio paveikslais. Bigot šeima taip pat pasikvietė mūsų tėvus į Prancūziją, supažindino su savo draugais ir kolegomis iš įvairių pasaulio kraštų ir suteikė jiems galimybę pagilinti žinias savo akademinėje srityje. Žanas ir Margaretė Bigot taip pat naudojosi kiekviena proga pasidalyti savo šalies grožiu su mūsų tėvais, kurie visada prisimindavo savo pirmąjį kvapą gniaužiantį žvilgsnį į žydinčias Prancūzijos Alpes.

Mūsų tėvai visą gyvenimą dalyvavo Lietuvos politiniame gyvenime. Nepriklausomybės atkūrimo metais vykstant politiniams pokyčiams, jie suorganizavo vietinę Sąjūdžio grupę. Mūsų tėvas ir signataras Antanas Karoblis surengė ponui Bigot priėmimą, kuriame dalyvavo aukščiausi Lietuvos pareigūnai; tėvas buvo dažnas svečias Prancūzijos ambasadoje. Mūsų tėvai kovojo už laisvę mąstyti, laisvę tikėti, laisvę judėti, laisvę mokytis, laisvę rinktis savo gyvenimą. Jie buvo savo srities meistrai, tačiau ne mažiau svarbi buvo ir jų filantropinė veikla. Stefanija ėmėsi iniciatyvos Lietuvoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose įsteigti fondą, skirtą kunigo Antano Mackevičiaus, Romos katalikų kunigo, vieno iš 1863 m. sukilimo prieš carinę okupaciją Lietuvoje vadų ir iniciatorių, atminimui įamžinti. Visą gyvenimą Vaclovas ir Stefanija taip pat daug laiko ir lėšų skyrė padėti vargstantiems žmonėms.

Mūsų tėtis Vaclovas Čepukėnas paliko šį pasaulį 2021 m. balandžio 16 d., o mama Stefanija atgulė šalia jo 2022 m. lapkričio 5 d. Jų pavyzdys ir palikimas išliks amžinai.

Milda ir Rasa Čepukėnaitės